

Motion till riksdagen

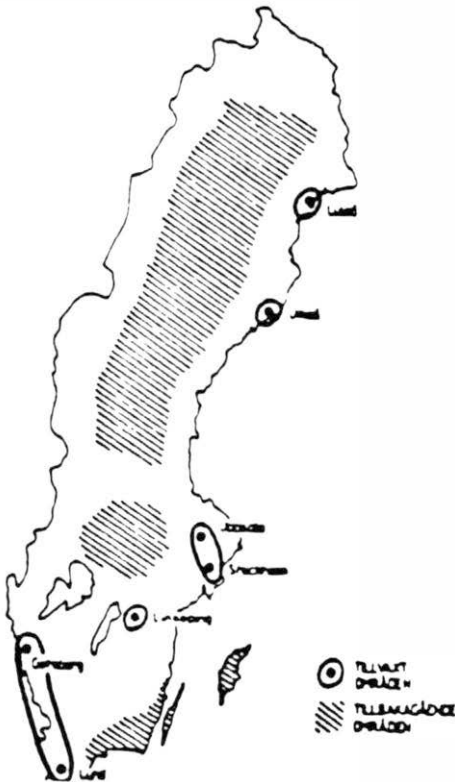
1989/90:Ub541

av Marianne Jönsson och Agne Hansson

(båda c)

Forskning i Kalmar län, m.m.

Nyckelord för regional utveckling är i dag forskning och utveckling, utbildning och teknikspridning. De regioner som i dag växer snabbast kännetecknas av att de har en god tillgång till allt detta. Det är framför allt universitets- och högskoleorterna och regionerna runt dessa som i dag är i den lyckliga situationen. Tillväxtregioner kallas de också, och hit hör främst i dag Stockholm/Uppsala, Göteborg, Malmö/Lund, Linköping/Norrköping, Umeå och Luleå.

Regeringens passiva och koncentrationsinriktade syn på regionalpolitikens utformning har också vid flera tillfällen mött kritik i riksdagen både vad avser resurstilldelning och inriktning. Bl.a. har understrukits betydelsen av infrastrukturella satsningar för en långsiktigt positiv regional utveckling.

Rättvis fördelning

Det räcker inte med att satsa tillräckligt med resurser på utbildningsväsendet. Resurserna måste också fördelas rättvist över hela landet så att utbildningsutbudet blir tillgängligt för alla.

Utbildningsväsendets utformning är avgörande såväl för den regionala utvecklingen som för den enskildes möjligheter att förverkliga sina intressen och ambitioner. Resurserna skall bidra till att främja en regional utveckling som i sin tur kan motverka och vända nuvarande folkomflyttning och koncentrationspolitik.

Denna syn på kunskapsförmedlingens och kunskapsutvecklingens centrala roll för landets och länets totala utveckling, för möjligheterna att skapa en regional halans, för den enskildes utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna till social utjämning i vårt samhälle, är grunden för att centern prioriterar insatser för utbildning och forskning framför andra samhällsområden.

Regionala högskolor – en resurs i regionalpolitiken

Det är av stor betydelse för en utvecklad infrastruktur över landet att de små högskolorna stärks. De små högskolornas fördelar – en liten obyråkratisk organisation och möjligheter till lokala kontakter – måste tas tillvara. De har också betydelsefulla uppgifter för kompetens och kunskapsspridning i samarbete med näringslivet i de regioner där de verkar.

De små högskolorna blir med en sådan inriktning en av "motorerna" i en mer balanserad regional utveckling. Högskolorna för med sig bl. a. nyetablering och förnyelse av befintliga verksamheter i respektive region. Centern anser att de små högskolorna skall utvecklas till regionala utvecklingscentra.

Vid de mindre högskolorna bör avancerad forskning kunna bedrivas inom vissa teknologiska "spetsområden". Detta skulle betyda mycket för en regions utveckling. Viss forskning bör även kunna bedrivas inom "stödande" ämnesområden och fasta forskartjänster måste därför finnas vid de små högskolorna.

Att sprida den högre utbildningen och att slå vakt om och vidareutveckla de mindre högskolorna är oerhört viktigt, såväl med tanke på utbildningens tillgänglighet för den enskilda människan som med tanke på regionens – länets utveckling. Det finns i dag ett klart samband mellan närhet till högskola – utbildning – forskning och expansion – utveckling av kringliggande områden.

I budgetpropositionen 1990 finns ingen utökning av LIF-anslaget för Kalmar högskolas del. Detta är djupt beklagligt. LIF-anslaget används till vidare utbildningar och har vid högskolan bl.a. använts till den uppskattade och synnerligen nödvändiga utbildningen av kvalificerade miljövärdare. I en annan motion behandlar vi utförligare miljöutbildningen vid högskolan i Kalmar.

För Kalmar läns del är det av såväl utbildningspolitiska som regionalpolitiska skäl av synnerlig vikt att högskolan inte bara får behålla sin nuvarande kapacitet och profil utan också ges möjligheter och resurser att breddas, fördjupas och vidareutvecklas inom områden som miljö, teknik, naturvetenskap, ekonomi och turism.

När det gäller andelen högskolenybörjare i promille av befolkningen ligger Kalmar län på näst sista platsen i riket.

Högskolan i vårt län måste fungera som en stimulerande faktor för såväl individ som för samhälle och näringsliv. Den bidrar därför på ett avgörande sätt till utvecklingen av länet. För att högskolan i Kalmar skall kunna fylla denna för länet så viktiga funktion även i framtiden är det av avgörande betydelse att ökade resurser tillförs högskolan så att dess utbildningsbas kan breddas och fördjupas. Om inte är risken stor att ungdomsflykten från länet fortsätter. Den ungdomsflykt som under den senaste 10-årsperioden resulterat i att över 18 000 ungdomar tvingats flytta till i första hand orter med differentierad högre utbildning. Denna förödande utveckling måste givetvis stoppas och vändas. Ett av medlen, men ett med avgörande betydelse, är en starkare och bredare högskola i länet. En lokalt och regionalt förankrad högskola, som har möjligheter att både få stimulans och ge stimulans i regelbundna kontakter med regionens näringsliv, arbetsmarknadens organisationer, kommuner, landsting och utvecklingsfond.

Kompetensstrukturen i företagen och arbetskraften har stor betydelse. Den berör mottagningskapaciteten i företagen, förmågan att tillgodogöra sig information och nya kunskaper samt möjligheterna att utnyttja kunskaper och information på ett relevant sätt.

Bilden över utbildningsnivån hos tjänstemän inom handel och industri visar att Kalmar läns andel av arbetskraften med teknisk högskoleutbildning under de senaste tio åren har minskat relativt i riket. I riket har andelen ökat med 9 %.

Utbildningsnivå

	1975 H-län	Riket	1985 H-län	Riket
Förgymnasial	2,9	3,8	4,6	3,1
Tekn. gym.	43,5	45,3	32,1	34,6
Annat gym.	3,8	4,4	4,9	4,4
Teknisk högsk.	11,9	14,5	11,5	23,7
Annan högsk.	2,8	3,1	2,5	4,4
Uppgift saknas	34,9	28,8	44,2	29,8

Den tekniska vidareutbildningen måste prioriteras inom länet. Kreativa miljöer förutsätter tillgång till kompetens och kunskap. Kalmar län har få företag med hög teknologisk nivå. Andelen högutbildade och särskilt kvalificerade tekniker är relativt sett låg. För att kunna vända länets negativa utveckling är det nödvändigt att satsa på utbildning på alla nivåer.

I första hand gäller det utbildningarna till verkstadsingenjör, företagsingenjör och i industriell datorteknik samt ekonomiutbildning. Dessa utbildningar anknyter till länets struktur och bör därför på kortare sikt kunna ge effekt.

Nästa steg kan innebära satsningar på informationsteknik, kemiteknik, miljö- och bioteknik, som visar ett klart behov av utbildad personal.

Länets tekniska resurser inom energisektorn bör stödjas till forsknings- och utvecklingsarbete kring övergång till förnyelsebara energikällor, vilket kommer att medföra behov av såväl nya produkter som nya företag. Utvecklingsfond, länsstyrelse, högskola och regering har här ett stort ansvar för genomförandet. Med målmedveten satsning utgör denna inhemska framtidssektor en stor utvecklingspotential, såväl ur sysselsättningsmässig som ur ekonomisk-ekologisk synpunkt.

Forskning

Forskningsanslaget till Kalmar högskola är ca 1,5 milj. kr. i en budget på 35 milj. kr. Vid universiteten är fördelningen mellan anslag till grundutbildning och forskning jämnt fördelad. Redan i dag förekommer en betydande forsknings- och utvecklingsverksamhet vid de mindre högskolorna, finansierad med externa medel av olika slag. Inför den ökning av statliga FoU-resurser som är alldeles nödvändiga för att vårt land skall kunna fortsätta att håva sig i en hårdnande internationell konkurrens, bör man överväga att satsa en del av dessa forskningsresurser på fler högskolor.

Det är viktigt att även de mindre högskoleenheterna, som Kalmar, får fasta forskningsresurser för att ge stimulans till grundutbildning och möjliggöra för studerande som avslutat grundutbildningen att fortsätta som forskare vid samma högskola. Knytningen till de mindre högskoleenheterna bör ge möjlighet till en inriktning av forskning mot lokala och regionala problemställningar. Forskningen kan därmed utgöra ett stöd för regionens näringsliv och därmed för regionen som helhet.

Fasta forskningsresurser bör kunna etableras vid de regionala högskolorna inom sådana områden där de byggt upp en särskild kompetens. Forskningen kan då bygga vidare på den FoU-verksamhet som redan etablerats med utgångspunkt i den profilering som är kännetecknande för respektive högskola. Därmed får man en naturlig förankring i den omgivande regionens näringsliv och ett ömsesidigt utbyte av satsade resurser.

Vid högskolan i Kalmar har särskilt forskningen kring den marina miljön tilldragit sig berättigat intresse. I samarbete med Askölaboratoriet, knutet till Stockholms universitet, bedriver nu ett tiotal forskare vid högskolan ett framgångsrikt arbete.

För att fullgöra högskolereformen och kunna erbjuda en nationellt likvärdig kvalitet på högskoleutbildningen måste mer permanenta forskningsresurser ställas till förfogande.

En forskningsorganisation – Sydostuniversitetet – skulle kunna ha en utbildningsbas för att bära en sådan förstärkning av forskningsresurserna.

Regionalpolitiska kommittén "Fungerande regioner i samspel" föreslår en dylik forskningsorganisation. I en särskild motion utvecklar vi universitetet Sydost.

Utbildningsbenägenhet och studiestöd

Mot. 1989/90

Ubs41

Benägenheten att söka sig till högre utbildning är starkt beroende av närheten till utbildningsutbudet. Det har bland annat visats av den regionalpolitiska kommittén. För många studerande är det inte aktuellt att söka sig bort från hemorten till någon av de traditionella universitetsorterna. Valet står istället mellan att överhuvudtaget studera eller att inte göra det.

Vid högskolan i Kalmar kommer hälften av studenterna från andra orter. Försvinner studentrabatten på tåg kommer studenterna i allt mindre utsträckning att välja högskolor dit resvägen är lång. Detta försvårar i hög grad rekryteringen till högskolan. Regeringens förslag om slopade studentrabatter måste därför avvisas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvis fördelning av utbildningsresurserna till Kalmar län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökad resurstilldelning till högskolan i Kalmar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av fasta forskningsresurser till högskolan i Kalmar,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om slopande av studeranderabatten¹].

Stockholm den 18 januari 1990

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)